

“ALISHER NAVOIY” ROMANIDA INTERYERNING BADIY VAZIFASI

Shomurotova Charos Ravshan qizi, Alisher Navoiy
nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti
mustaqil tadqiqotchisi

<https://orcid.org/0009-0000-4589-2653>

e-mail:

charosshomurotova9@gmail.com

THE ARTISTIC FUNCTION OF THE INTERIOR IN THE NOVEL “ALISHER NAVOI”

Shomurotova Charos Ravshan qizi, Tashkent State University
named after Alisher Navoi, Independent researcher at the
University of Uzbek Language and Literature

ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ФУНКЦИЯ ИНТЕРЬЕРА В РОМАНЕ «АЛИШЕР НАВОИ»

Шомуротова Чарос Равшан кызы, Ташкентский
государственный университет имени Алишера Навои,
независимый исследователь университета узбекского
языка и литературы

Annotatsiya: Adabiyotda makon va zamon tushunchasiga ko‘plab olimlar qayta va qayta murojaat qilgan holda, ayni shu masalani ilmiy aspektda o‘rganish jarayonidalar. Bu masalaning qahramon ruhiyati bilan borib bog‘lanishi makon va zamon tushunchasining ahamiyati yuqoriligini ko‘rsatib beradi. Makon tushunchasining yoritilishida inetryer ham muhim uzviy elementlardan biridir.

Kalit so‘zlar: plastik elementlar, psixologizm, badiiy asar, asar qaharamonlari, Alisher Navoiy, badiiy interyer.

Abstract: Many scientists repeatedly refer to the concept of space and time in literature, and are in the process of studying this issue in a scientific aspect. The connection of this issue with the psyche of the hero shows the high importance of the concept of space and time. The interior is also one of the important organic elements in the illumination of the concept of space.

Key words: plastic elements, psychologism, artistic work, characters of the work, Alisher Navoi, artistic interior.

Аннотация: Многие учёные неоднократно обращаются к понятиям пространства и времени в литературе и занимаются изучением этого вопроса в научном аспекте. Связь этого вопроса с психикой героя показывает высокую значимость понятия пространства и времени. Интерьер также является одним из важных органических элементов в освещении концепции пространства.

Ключевые слова: пластические элементы, психологизм, художественное произведение, персонажи произведения, Алишер Навои, художественный интерьер.

KIRISH. Bilamizki, interyer adabiyotshunoslikda ekspozitsiya deb ataladigan tasvir vositasiga taalluqlidir. Ekspozitsiyada biror-bir joy (xona, uy, hovli, ko‘cha, maydon, ma’lum voqelik) badiiy ifoda etilib, asarning syujetiga kirish hisoblansa, interyer – yopiq binoning ichki tasviri hisoblanadi. U tor ma’noda binoning ichki hududi bo‘lib, o‘z ichiga shu hududga oid narsa-jihozlarni

ham oladi. Bunday tasvirning hikoya, qissa, roman kabi epik janrlarda o‘ziga xos o‘rni bor.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOD.

Adabiyotshunos olim D.Quronov interyerni tavsif termini tarkibiga kiritgan holda izohlaydi: “Tavsif – kompozitsiyaning uzviy qismi, asar voqeligiga kiritilayotgan narsa-hodisa, joy, portret, interyer, eksteryer va shu kabilar tasviri”[1]. Professor

Abdulla Ulug'ov esa, "Adabiyotshunoslik nazariyasi" kitobida interyer haqida qisqagina ma'lumotni berib o'tadi: "Uy, o'tov, xona singari yopiq joylar interyerdir. Badiiy asarlarda ana shunday yopiq makonlarning ko'rinishi, undagi narsalarning turishi, joylashishi ham tasvirlanadi"[2-70]. Ko'rinib turganidek, interyer kompozitsiya va ekspozitsiyaga bog'liq holda, makonni ko'rsatishga xizmat qiladi. Ammo, makonni ko'rsatishdan ko'zlangan maqsad qahramon hissiy-psixologik holati bilan bog'lanib ketadi va o'z-o'zidan interyerning badiiy asardagi ahamiyati ham oydinlashadi. Interyer xususida nazariy manbalar o'zbek adabiyotshunosligida u qadar ko'p bo'lmasada, Isajon Sultonning "Alisher Navoiy" romanida interyer qahramonlar ruhiy holatini ochishda muhim ahamiyat kasb etganini inobatga olgan holda, bu mavzuni tadqiqotimizning alohida qismiga aylantirdik. Interyer yozuvchi badiiy maqsadini ochib berishda eng muhim badiiy vositalardan biri bo'lib, romanda buning yaqqol isbotini bir necha bor kuzatishimiz mumkin. Abdurauf Fitrat: "Adabiyot – fikr, tuyg'ularimizdagi to'lqinlarni so'zlar, gaplar yordami bilan tasvir qilib, boshqalarda ham xuddi shu to'lqinlarni yaratmoqdir"[3], deydi. Qahramon hissiy va ruhiy olami tasviri o'quvchiga ko'chishi Fitrat ta'biri bilan aytganda, so'z bilan yaratilgan tasvirning mukammalligi va jonliligiga bog'liq. Ayni shu jarayonda makon tasviri bo'lmish interyerning badiiy ahamiyati katta. Bu ayniqsa, "Alisher Navoiy" romanida yaqqol ko'zga tashlanadi. Romanda makon tushunchasi davr, kayfiyat, maqsad, syujetning burilishi, xarakter rivoji kabi ko'plab hodisalarning akslanishiga xizmat qiladi. Muallif interyerning badiiy ahamiyati qay darajada muhim ekanini anglagani holda, yopiq hududlar tasviri orqali katta badiiy niyatlarni amalga oshirishga intiladi. Ayni jihatlarga ko'ra asarda interyerning badiiy vazifasi sifatida quyidagi uch jihatni alohida ta'kidlash joiz:

- interyerning qahramon ruhiy holatini ochib berishdagi o'rni;
- interyerning ijtimoiy holat tasviridagi badiiy funksiyasi;
- urf-odat va an'analar ifodasida interyerning vazifasi.

MUHOKAMA. Ko'rinib turibdiki, yuqorida sanalgan jihatlar badiiy asarning rivoji va tuzilishida katta ahamiyatga ega. Ayni shu muhim jihatlarni yoritish qaysidir ma'noda yozuvchi tomonidan

interyerni muhim badiiy tasviriy detalga aylantirish orqali amalga oshiriladi. Badiiy asar uchun tasvir jarayonining rang-barangligi qaysidir ma'noda eng muhim jihatlardan biridir. Ayni shu rang-baranglikni ta'minlovchi ham interyerdir. Interyer asarda muallif ijodiy niyatini ochib berish bilan bir qatorda, voqelikni o'quvchi ko'z o'ngida konkret jonlanishi uchun ham turtki beradi. Kitobxon ma'lum voqelikni o'qir ekan, uning qanday joyda, qanday sharoitda yuzaga kelganini o'qish bilan syujet atmosferasiga yanada chuqurroq kirib boradi. Asardagi ta'sirchanlik yanada oshib boraveradi. Qolaversa, interyer jonli muhitning konkretlashuviga ham turtki bo'ladi. Batafsil tasvirlangan yopiq makon tasviri reallikni oshiradi, ta'sirchanlik kuchayadi, kitobxonni voqea-hodisa kechayotgan muhitga g'arq bo'lishiga, sho'ng'ib ketishiga asos bo'ladi. Shu sabab ham katta badiiy yukni, vazifani interyer orqali badiiy mukammal tarzda yetkazib berishga harakat qilish adabiy asarda ko'pincha o'zini oqlaydi.

Isajon Sulton roman ekspozitsiyasini interyer orqali boshlashni maqsad qiladi. Boisi Alisher Navoiy obrazini yaratish uning bolalik davridan boshlanar ekan, uning qiyofasini ulg'aygan, yashagan muhitsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Chunki Navoiy mukammal shaxs sifatida shakllanishiga sabab bo'lgan oila muhitisiz obrazning mukammal bo'lishi aslo mumkin emas. Yozuvchi ayni shuni anglagani holda interyerga roman boshidanoq katta ahamiyat qaratadi. Romanda peyzaj va interyer uyg'unligi eng muhim badiiy vosita sifatida bo'y ko'rsatadi. Yozuvchi bu jarayonda ikki xil usulni amalga oshiradi:

- voqelikni Peyzajdan interyerga yo'nalgan holda aks ettirish;
- interyerdan peyzajga yo'nalgan holda syujet liniyasini harakatlantirish.

Bularning har biri asarda muhim ahamiyat kasb etadi, yozuvchining ma'lum bir badiiy maqsadini ochib berishga xizmat qiladi.

Voqelikni peyzajdan interyerga yo'nalgan holda aks ettirish. Bu o'rinda muallif tabiat tasviridan yopiq makon sari borar ekan, qahramonga xos bo'lgan eng nozik xarakter xususiyatini ochib berishga harakat qiladi. Bu kabi usul odatda, qahramon bilan kitobxonni tanishtirish jarayonida, qahramonning o'ziga xosligini ko'rsatib berishga nihoyatda qo'l keladi. "Peyzaj voqealar kechuvchi ochiq makon bo'lsa, uy-joy, xona, saroy, qasr – yopiq makon va undagi bezak, ashyolar interyerdir.

Makon va zamoni personajlarning kechinmasiga uyg'un tasvirlash orqali adabiy qahramonlarning ta'sirchan obrazi gavdalantiriladi"[4-70]. Isajon Sulton peyzajdan interyer tomon borar ekan, ayni shu ta'sirchanlikni o'ziga xos uslubda ifodalashga intiladi. Romanning boshlanish qismidayoq ekspozitsiyani qo'llaydi va bu jarayonda dastavval peyzajga murojaat qiladi. Navoiy ulg'aygan muhit tasvirini eng avvalo peyzaj bilan boshlab, asta-sekinlik bilan mehmonxona, ichki uylar, otxona kabi yopiq makonlar tasviriga o'ta boshlaydi. Bu yo'l bilan qahramon yashagan muhitni, uning ichki olamini, aynan qanday muhitda o'sgani uning qalbi va shuuriga ta'sir o'tkazganini ko'rsatib bera oladi. Muallif shu tariqa voqelikni ketma-ket, izchil yoritadi va o'zining badiiy maqsadini ta'sirli yetkazib berishga erishadi. Qahramon taqdiriga tomon ham asta-sekinlik bilan o'z munosabatini bildirib boradi, kitobxonga obrazni o'ziga xos yo'sinda tanishtirishga erishadi: "G'iyosiddinbek Bog'i Jahonoroga yaqin yerda, shamol bemalol yeladigan va havo tez almashadigan, Hirurud irmog'i oqib o'tadigan xushmanzara ma'voda bog'barpo qildirgan edi. Bog'ning bir tarafi tashqi va ichki hovli esa, boshqa tarafi irmoqqa tutashib ketgan, enish u sahnda xush chiroy kasb etgan og'ochlar-u gullar yashnab turardi". Ko'ringanidek, yozuvchi ahamiyatni Alisher Navoiy katta bo'lgan muhit va oilaga qaratadi. Uning ulg'aygan muhiti o'ziga xoslikka, betakrorlikka va go'zallikka ega ekaniga alohida diqqatni tortadi. Bu bejizga emas, albatta. Boisi bola Alisher go'zal qalb va ruhni, toza tafakkurni aynan shunday go'zal maskandan olishi mumkin edi. Shoirona muhit, betakror so'lim go'shada kechgan bolalik va hassos qalb uyg'unligi ayni shu ekspozitsiyadayoq namoyon etiladi. Peyzaj ayni qahramon ichki olamiga monand va munosib tarzda aks ettiriladi. Muallif shundan so'ngra interyerga yuzlana boshlaydi: "Mehmonxona keng, naqshli. Tokchalarga gul ko'zalari, chiroqlar-u, shamdonlar terilgan. Chapda katta o'choq bo'lib, Hiriyning qattiq qishida unga yo'g'on sarjinlar, balut va xanjak o'tinlari qalanadi. Ba'zan sandal quriladi, unga tog'orada cho'g' yoki qo'r qo'yiladi". Interyer ham peyzajga monand tarzda tasvir etiladi. Mehmonxonaning ziynati va ko'rki ham peyzaj tasviridagi go'zallikdan aslo kam emas. Tokchadagi gullar, o'ziga xos naqshlar, chiroqlar-u shamdonlar shoirning betakror olamini, o'ziga xos muhitini namoyish etishga xizmat qiladi. Yozuvchi peyzajdan

interyerga yuzlanar ekan, bir vaqtning o'zida bir qancha badiiy yutuqlarga erishadi:

- ta'sirchanlik;
- badiiy tasvir mukammalligi;
- xarakterning shakllanish va yuzaga chiqish muhiti va omillari.

Interyerdan peyzajga yo'nalgan holda syujet liniyasini harakatlantirish. Ijodkor o'z badiiy maqsadini yuqoridagi adabiy tasvir usuliga teskari holatda ham yoritib berishi mumkin. Va bu holatda ham yozuvchi birinchi holatdagidan kam bo'lmagan ta'sir va tasvir usuliga erisha oladi. Yopiq makondan keng makon sari yo'nalish qahramonning xayol surayotgan, o'y-kechinmalar girdobidagi holatini ta'sirchan holatda ko'rsatib berishga yordam beradi. Muallif ayni vaziyatlarda interyerning badiiy pozitsiyasini peyzaj bilan sintezlashtirgan holatda badiiy psixologizmning nozik jihatini ko'rsatib berishga erisha oladi. Isajon Sulton keng makonlar, katta shaharlar, saroylar salobati va haybatini ko'rsatib berish jarayonida aynan tor makon (interyer)dan keng makonga qarab boradi va tavsifdagi ziddlik orqali ularning chinakam kuch-quvvatini, haybatini ko'rsatishga erishadi. Ya'ni bir narsaning ikkinchi bir ziddi orqali badiiy mukammallikka erishadi.

Interyerning qahramon ruhiy holatini ochib berishdagi o'rni. Obraz his-tuyg'ularini ochib berish asardagi eng muhim jihatlardan biri hisoblanadi. Shu bois badiiy asarda har bir unsur, element, badiiy tasvir vositalarining qo'llanishidan bosh maqsad xarakterni to'laqonli ochib berishdan iboratdir. Interyer ham odatda, qahramonning to'laqonli holatini, hayotini, yashash tarzini ko'rsatib berish uchun xizmat qiladi. Asar mobaynida qahramonning ruhiy holati, psixologik vaziyati doimiy tarzda bayon etib boriladi va o'zgaruvchan qiyofa kasb etadi. Asar syujeti mobaynida qahramonlar bir psixologik holatdan boshqa bir psixologik holatga tez-tez o'tib boradilar. Aslida, asarda qahramon ruhiy olamini ochib berish eng qiyin tasvir yo'llaridan biridir. Boisi, yozuvchi qahramonning holatiga eng avvalo, kitobxonni ishontira olish vazifasini to'laqonli ado etishi lozim. Ayni shu jarayonda Isajon Sulton interyer va qahramon tasvirini bergani holda asar qahramonining ruhiy vaziyatini, qiyofasini ko'rsatib berishga qaror qiladi va badiiy psixologizmning o'ziga xos qirrasini romanda namoyish etadi. Aslida, badiiy psixologizmning epik asarda, umuman

adabiyotda aks etishi anchayin chuqur va qadim adabiy manbalarga tegishli masaladir. Masalan, necha ming yillik o'tmishni aks ettirgan "Mahmud Koshg'ariyning "Devon-u lug'otit turk" asaridagi she'r, maqol, qo'shiqlar, qasida, munozara kabi she'riy parchalarda ham o'sha davr kishilarining individual-psixologik holatlari, xatti-harakatlari, idroklash va munosabatlari o'ziga xos tarzda aks ettirilganiga guvoh bo'lamiz" [5-14]. Demakki, Isajon Sulton asardagi badiiy psixologizm masalasiga e'tibor qaratish jarayonida, bu hodisaning anchayin chuqur ildizlarga borib tutashishini ham yaxshi angelaydi va badiiy psixologizm, qahramon ruhiy olamini ochib berishda o'ziga xos uslubiy novatorlikka, yangicha yondashuvga intiladi, o'ziga xos badiiy betakror adabiy unsurlardan foydalanishga intiladi. Jumladan, asarda hukmdor Shohrux Mirzoning vafotidan keyin juda ko'plab insonlar singari Navoiyning hayotini ham mashaqqatli kunlar egallay boshlaydi. Natijada, shoir azim Samarqandga yo'l oladi va u yerdagi madrasalardan birida nihoyatda og'ir, faqirona, rutubatli kunlarni boshidan kechirgani holda yashay boshlaydi. Garchand Samarqand eng rivojlangan shaharlaridan biri bo'lsa-da, yozuvchi aksariyat hollarda hududni qahramonning tushkun, mahzun va umidsiz kayfiyatiga bog'lagani holda tasvirleydi. Natijada syujetning ta'sir kuchi yanada oshadi, qiziqarililik ta'minlanadi. Zotan, Alisher Navoiy ma'lum vaqt istiqomat qilgan Samarqanddagi tor kulbaning tor va sovuqligi, qorong'uligi, oziq-ovqat yetishmovchiligi kishi qalbidagi rutubat, zulmat, umidsizlikni aks ettirishga yordam beradi. Alisher shifti past, kichkina hujraga kirdi, dumaloqlab qo'yilgan to'shakka suyanib, xo'rsindi. Qo'noq kelganini ko'rgan xizmatchi bir bo'lak matoga o'ralgan patir, bir-ikki turshak olib kirdi... Aslida xonaning past shifti va torligi Alisherga dunyoning tor kelganini o'ziga xos majoziy ifoda etishga yordam beradi. Ruhiiy iztiroblar iskanjasida qolgan qahramonning ruhiy holatini muallif batafsil yoritmaydi. Uning tushkun kayfiyatini ta'kidlamaydi. Xona muhitini tasvirlash orqali qahramonning ham qanday kayfiyatda ekanini o'quvchiga yetkazib beradi.

NATIJALAR. Muallif obraz va interyer orasidagi mutanosiblik asosida ruhiy tasvirning mukammalligini ta'minlashga erishadi. Interyer tasviridagi har bir so'z, har bir detalni qahramon ichki olamini yoritishga xizmat qildiriladi. Yuqorida

keltirilgan parchada tor hujraga qo'noq kelganini ko'rgan xizmatchi bir bo'lak matoga o'ralgan patir, bir-ikki turshak olib kirganidan anglash mumkinki, iqtisodiy vaziyat u qadar yaxshi emas, qolaversa, bu yerda Alisher Navoiy intiqib kutilgan mehmon ham emas. Buni xonaning tasviri yaqqol ko'rsatib turibdi. Aslida, bu o'rinda muallif kichik bir xona tasviri orqali nafaqat qahramon, qolaversa jamiyatdagi ahvolni ham ko'rsatib beradi.

Muallif ayni shu kichkina parcha orqali kitobxonga keng va katta xulosalarni chiqarish imkonini beradi. Mantiqiy tafakkur qilish imkoni kuchaygani sari asarning badiiy yuki ham borgan sari ortib boraveradi va bu o'rinda interyerning badiiy ahamiyati oydinlashadi. Yozuvchi qahramonning boshqa bir ruhiy holatini ko'rsatib berish uchun esa boshqa bir hujraning interyeridan foydalanadi: "Aytilgan hujraga gilam solinib, davot, sham, qog'oz-qalam, tabaqda meva-yu holvalar, tokchada belboqqa o'ralgan yangi liboslar qo'yilgan edi". Yuqoridagi tamoman zid interyer tasviri qahramonning yuqoridagiga tamoman teskari ruhiy holatini ko'rsatib turibdi. Aslida, psixologizm nihoyatda keng tushuncha. Uni tasvirlashning badiiy adabiyotda minglab usullari va unsurlari bor. Interyer ayni shu unsurlardan bittasi, xolos. Psixologizm nafaqat qahramon ruhiy holatini ochib beradi, qolaversa o'zida ijtimoiy-iqtisodiy, umumbashariy masalalarni ham aks ettiradi. Boisi, "Agar psixologizm tushunchasi faqat qahramon shaxsiy dunyosning ochilishi bo'lganda edi, bu juda tor tushuncha bo'lib qolardi"[6-86]. Biz buning isbotini yuqorida keltirilgan interyer tasviridagi parchalar orqali ko'rib o'tdik. Badiiy asarda har bir adabiy elementning o'z funksiyasi mavjud. Shu jumladan, interyer va badiiy psixologizmning ham. Isajon Sulton ayni shu ikki badiiy vositani uyg'unlashtirgan holda asarning muvaffaqiyatini ta'minlashga erishadi, qolaversa ular orqali o'zining bir qancha maqsadlarini ham amalga oshiradi:

- ta'sirchanlik;
- syujet izchilligi;
- kompozitsion yaxlitlik;
- uslubiy betakrorlik;
- badiiy ziynatlash.

Ko'ringanidek, muallif interyerga katta badiiy yukni yuklaydi, yuklabgina qolmay, uni harakatga keltiradi. Agar interyer asar ichida shunchaki qo'llanib o'tilganda edi, u maqsadsiz qo'llangan badiiy unsurga aylangan va badiiy

ahamiyati, qiymatini yo‘qotgan bo‘lar edi. Muallif ayni shu jihatni e‘tibordan chetda qoldirmaydi. Shu sabab interyerni o‘z o‘rnida, maqsadli tarzda qo‘llaydi. Har qanday sun‘iylikdan qochadi. Natijada, badiiy psixologizmning betakror ko‘rinishiga interyer orqali kirib borgan holda, xarakterning eng nozik qirralarini ko‘rsatib berishga erishadi. Ayni shu jihatdan interyer va ruhiy tasvir yaxlit tasvir obyektiga aylanadi va o‘quvchining diqqatini o‘ziga jalb etadi.

Interyerning ijtimoiy holat tasviridagi badiiy funksiyasi. Har bir asarda ijtimoiy iqtisodiy masalalar ma‘lum ma‘noda aks etadi. Ijtimoiy muhit ta‘siridan tamoman uzilgan badiiy asarni topish mushkul jarayon. Ayniqsa, tarixiy asarlarda muhitning ijtimoiy qiyofasini yoritish eng asosiy masala hisoblanadi. Boisi, tarixiy roman uchun ijtimoiylik masalasi eng muhim masalalardan biridir. Ijtimoiy va iqtisodiy qiyofa to‘laqonli tarzda yaratilmasdan turib mukammal tarixiy roman yaratib bo‘lmaydi. Tarix o‘zining ijtimoiy, iqtisodiy, ma‘naviy qiyofasini ko‘rsatgan holatdagina insonlar ko‘z o‘ngida mukammal tarzda gavdalanadi. Romanda muallif ayni masalaga jiddiy yondashadi. Bu holatni yoritib berish uchun peyzaj va interyer uyg‘unligidan foydalanadi. Masalan, Samarqand tasvirida, uning ijtimoiy-iqtisodiy qiyofasini badiiy tasvirlash jarayonida dastaavval **peyzaj tasviri** bilan kirish qilishni boshlaydi: “Qashshoqlik ila hasham, boyluk ila chorasizlik bir yerda. Bir yerda ozg‘in, eti borib ustixoniga yopishgan g‘arib chorakorlar to‘p-to‘p, och- nahor turadilar. Bir yonda kunjut isini anqitib mashhur Samarqand nonlari pishadi. Boshiga bo‘z mato o‘rab olgan novvoylar tinim bilmay, tariq, bug‘doy, jo‘xori unlaridan patir, kulchalar yopadilar”. Tasvir nihoyatda ta‘sirchan va o‘ziga xos. Zero, qashshoqlik va hashamning bundan-da mukammal qiyofasini yaratish mushkul bo‘lsa kerak. Isajon Sulton peyzaj va interyer orqali an‘anaviylik va novatorlikni namoyon etadi. Zero, “Adabiyotshunoslikda an‘anaviylik va novatorlik o‘zaro bog‘liq. Bir-birini taqozo qiladigan va bir-birini to‘ldiradigan adabiy kategoriyalar bo‘lib, zamonaviylik bilan chambarchas bog‘liqdir. Novatorlik ilg‘or adabiy an‘analarni inkor etmaydi. Balki ularga tayanadi va ulardan ijodiy foydalanadi” [7-16] ayni shu jihat peyzajdan interyer tomonga yo‘nalish jarayonida vujudga keladi. Peyzajda Samarqandning ijtimoiy- iqtisodiy qiyofasini ochib berar ekan, interyerga o‘tish asnosida ayni shu

ijtimoiylikni yoritishni yanada badiiy jihatdan mukammallashtiradi. Interyerga o‘tar ekan, millatning qiyofasini, holini yanada konkret tarzda ko‘rsatib berishga ahamiyat qaratadi. Tasvirni aniq va lo‘nda tarzda berib o‘tadi va natijada konkretlik ta‘sirchanlik va badiiy jozibaga erishadi: “Samarqand hammomlarining kiraverishida istirohat xonalari bo‘ladi. Hammomdan chiqqanlar sovuqqa chalinmaslik uchun shunday xonalarda sharbat ichib, tin olib o‘tirishadi. Dahliz issiq, nam...” Bir necha asr muqaddam Samarqandda jamoat hammomlarining mavjudligi, ularning zamonaviy me‘morlik an‘analariga tayanilgan holda barpo etilgani, o‘ziga xos dizayni va qulayliklari bu shahar iqtisodi, madaniy hayoti birmuncha yuqoriligini ko‘rsatib beradi.

XULOSA. Ko‘rinadiki, yozuvchi davrning ijtimoiy holatini, yutuq va kamchiliklarini insonlar xarakteri va ruhiy olamini, hayotning bir qancha jabhalarini interyerga tayangan holda ochib bermoqda va novatorlikning yorqin namunasini namoyon etmoqda. Yozuvchi interyer orqali jamiyatning turli tabaqalari turmush tarzini ko‘rsatib berishga harakat qiladi. Shu sabab mamlakatning eng muhim qismlari, siyosiy-madaniy hayotini aks ettiruvchi jabhalarining interyerini yaratishga alohida ahamiyat qaratadi. Yozuvchi interyerni yaratar ekan, bu orqali mamlakat hayotiga doir qaysidir qism va jihatga alohida e‘tibor qaratadi. Yozuvchi interyer asnosida ma‘lum ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy voqelikni aks ettiradi, kitobxonga ayni davr va hudud haqida o‘ziga xos ma‘lumotlarni yetkazib berishni maqsad qiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Quronov, D. Adabiyotshunoslik lug‘ati. T. Akademnashr. 2010. B. 185.
2. Ulug‘ov, A. Adabiyotshunoslik nazariyasi. T. G‘afur G‘ulom. 2017. B. 70.
3. Fitrat. Adabiyot qoidalari. T. Gafur’ G‘ulom.
4. Ulug‘ov, A. Adabiyotshunoslik nazariyasi. T. G‘afur G‘ulom. 2017. B. 70.
5. Фитрат, А. Энг эски турк адабиёти намуналари (Адабиётимизнинг тарихи учун материаллар). – Тошкент: Mumtoz so‘z, 2008. Б.14.
6. Adabiy turlar va janrlar. T. I jild. B. 86.
7. Soatova, N. Abdulla Qodiriyning “O‘tkan kunlar” romanida epik tasvir an‘analari. T. 2001. f.f.n.diss... B.16.
8. www.ziyounet.uz